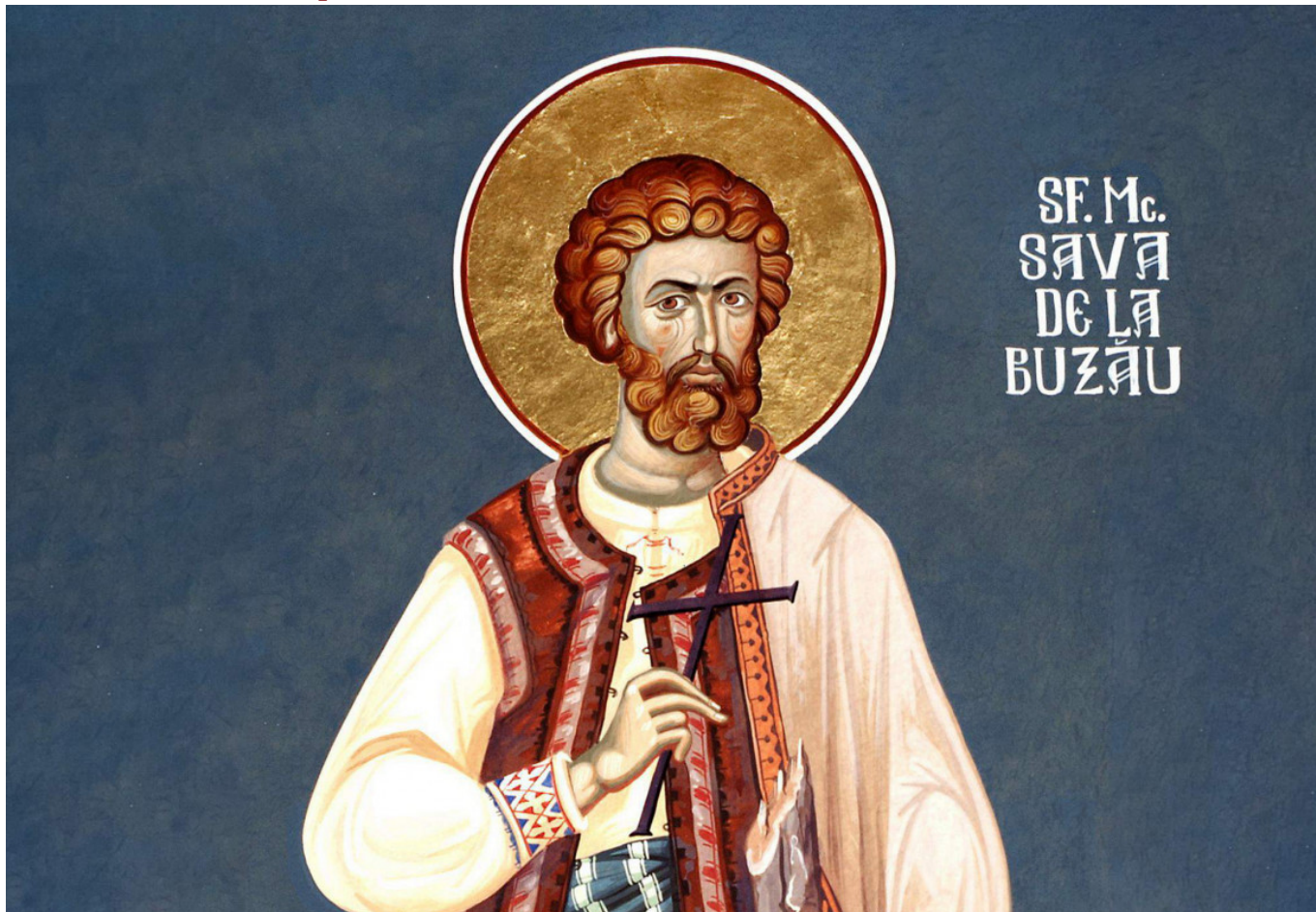

Martirul străromân Sava, însemnări și documente patristice

Sfântul Mucenic Sava de la Buzău, străromân care a pătimit în părțile Buzăului de astăzi, este legat cu numele de șase „Scriori creștine, adevărate pagini patristice”, care au circulat la nord de Dunăre în perioada 372-374. Despre el vorbește Sfântul Vasile cel Mare într-o amplă corespondență cu guvernatorul provinciei Sciția Mică, Iunius Soranus. Martiriul Sfântului Mucenic Sava este certificat istoric în unele dintre cele mai apreciate consemnări hagiografice din perioada Bisericii primare.

O primă însemnare despre viața sfântului mucenic se regăsește în scrisoarea guvernatorului Iunius Soranus către Sfântul Vasile cel Mare. Contextul despre care pomenește guvernatorul este legat de persecuțiile creștinilor din părțile dunărene, din pricina popoarelor migratoare, în special a goților lui Athanaric. Răspunsul Sfântului Vasile cel Mare ajunge în Sciția Mică în anul 373. Printre elementele familiare și mențiunea rudeniei în care se afla cu guvernatorul, Sfântul Părinte îl roagă pe acesta să-i întărească pe mucenicii care sufereau cumplit pentru numele

lui Hristos. Îl asigură, totodată, că prin fapta lui bună va câștiga „o comoară de mare preț” înaintea lui Dumnezeu. Rugămintea sfântului către Iunius merge mai departe, sfătuindu-l „să trimită în patrie osemintele – cinstitele moaște – ale martirilor” uciși de prigonitorii păgâni. „Cu această mare dorință, rugămintă, termină Sfântul Vasile cel Mare Epistola sa în 373 către compatriotul său, guvernatorul Iunius Soranus de la Tomis. Se înțelege că rugămintea era pentru a-i trimite cinstitele moaște ale dreptcredinciosului și de Hristos mult iubitorul, fost citeț de biserică, cântăreț sau dascăl, cum se mai numește uneori Sfântul Sava, cel care suferise moarte martirică în părțile Buzăului de astăzi, la 12 aprilie 372” (Nestor Vornicescu, Despre Pătimirea Sfântului Sava Gotul din Părțile Buzăului și Scrisorile din anii 372-374 în legătură cu cinstitele sale moaște, Buzău, 2000, p. 8).

Dimpreună cu Sfântul Sava a suferit moarte mucenicească și Sfântul Nichita Gotul, ale cărui sfinte moaște au ajuns ulterior în Cilicia, fiind așezate spre închinare într-o biserică din orașul Mopsuestia. De asemenea, tot în decursul persecuției lui Athanaric (369-372) au fost uciși și goții ortodocși In, Pin și Rim, ale căror moaște au fost trimise creștinilor din sudul Dunării.

Darul Bisericii din Sciția Mică pentru Cetatea Capadociei

La rugămintea Sfântului Vasile cel Mare, guvernatorul Iunius a trimis, așadar, moaștele Sfântului Sava în Cetatea Capadociei, după cum se găsește menționat în sinaxarul sfântului: „Iar Iunius Soranus, prea strălucitul conducător al Scythiei, trimițând bărbați vrednici de încredere, l-a adus pe acesta din țara barbară în România (în Imperiul Roman de Răsărit). Și, dând patriei sale un dar prețios și slăvit al credinței, l-au trimis în Capadocia la preacucernicia voastră, din voința presbiterului (din Goția), Domnul rânduind cele spre bucuria fraților celor ce sufăr și se tem de El. Întrunindu-vă, deci, în adunare duhovnicească, în ziua în care luptătorul a primit cununa (mucenicia), să vestiți și fraților de dincolo (din Imperiul Roman), că în toată Biserica Universală și Apostolească să se facă bucurie mare, slăvind pe Domnul cel ce face alegerea servilor Săi” (Martiriul Sfântului Sava Gotul, în PSB 11, 1982, p. 328). Acest mare dar s-a făcut cu binecuvântarea Sfântului Bretanion, Episcopul Tomisului din vremea aceea. Se știe, de asemenea, că cinstitele moaște ale Sfântului Sava „au fost strămutate din Dacia carpatică, numită pe atunci Goția, în anul 373 sau 374, prin Tomis, în Cesareea Capadociei”.

La scurt timp după ce moaștele Sfântului Sava au plecat spre Cetatea Cezareei, Sfântul Vasile cel Mare a primit o altă epistolă, de data aceasta din partea Sfântului Ambrozio al Mediolanului, prin care îi solicita trimiterea din Capadocia a osemintelor Episcopului Dionisie al Milanului, mort în 355 în exil. Răspunsul părintelui capadocian a fost afirmativ, cuprinzând, totodată, un argument de certă

valoare doctrinară pentru cultul și cinstirea sfintelor moaște: „Atenția și râvna ta (Sfântului Ambrozie) față de fericitul episcop Dionisie mărturisesc întreaga ta dragoste față de Domnul, cinstire față de îna-intași și adorare față de credință. Atitudinea binevoitoare față de împreună-slujitori se referă la Stăpânul Căruia i-au slujit. Cel ce cinstește pe cei ce au luptat pentru credință manifestă același zel în credință, încât una și aceeași acțiune dă mărturie de multă virtute” (Epistola XXII, 2-3 și 12-13).

Pătimirea

În Epistola pe care Biserica din Goția a îna-intat-o ca document însoțitor în trimiterea moaștelor Sfântului Sava către arhiereasca Cetate a Capadociei găsim rânduită și „Pătimirea” acestuia. Însemnarea constituie, în fapt, „prima scrisoare hagiografică – care se păstrează până astăzi – apărută pe pământul țării noastre” (Nestor Vornicescu, Despre Pătimirea Sfântului Sava, p. 11). Pentru început găsim menționat aici faptul că sfântul era de neam grec, originar din Asia Mică. Numele de „Gotul” îl preluase odată cu noua sa obârșie. În viața obișnuită împlinea slujirea de cântăreț în biserică, arătându-se de fiecare dată „cumpătat, în toate înfrânat, trăind în feciorie, retras, stăruind în rugăciuni, având o credință cu totul curată, care lucrează prin dragoste” (Actele martirice, pp. 319-324).

La vremea persecuției, Sfântul Sava a mărturisit deschis că este creștin, cu toate că toți ceilalți se temeau, lepădând numele lui Hristos. Întărâtați de cuvintele mărturisorului, păgânii au dat năvală în biserică în care slujea, chiar în noaptea Sfintelor Paști. Împreună cu preotul Sansalas, sfântul a trecut prin nemiloase chinuri până a doua zi, când l-au înecat în râul Mousaios (Buzău). Lăsat mai multe zile neîngropat, neatins însă de fiarele sălbatice, trupul Sfântului Sava a fost așezat în pământ cu mare cinste de credincioși. Cultul său a început să crească chiar din anul 372, fiind menționat în primele calendare cu zilele de cinstire de 12, 15 și 17 aprilie.

În limba română, viața și pătimirile Sfântului Sava au fost traduse pentru prima dată de Sfântul Mitropolit Dosoftei al Moldovei, în Proloage sau Viața și petrecerea sfinților (Iași, 1683, p. 411). De asemenea, „versiunea Pătimirii Sfântului Sava, pe larg, s-a făcut în școala paisiană de la Mănăstirea Neamțu, de ierodiaconul Ștefan Dascălul, și s-a tipărit în volumul Viețile Sfinților pe aprilie, dat la lumină în aceeași chinovie de Mitropolitul Moldoviei, Veniamin Costachi, la 15 aprilie” (Nestor Vornicescu, Despre Pătimirea Sfântului Sava, p. 17).

În consecință, pentru iubitorii de hagiografie, Mitropolitul Nestor Vornicescu consemnează faptul că „Pătimirea Sfântului Sava este remarcabilă prin realismul

descrierii, o descriere care nu se conformează stilului clasic hagiografic, unde predomină elementele miracolului; aici, faptele se narează într-un mod original, parcă manifestând o grijă anume pentru autenticitatea istorisirii unui martor ocular” (p. 23).

ziarullumina.ro